

ဓမ္မအမေးအဖြေများ

၁၆။ သီဟိုဠ်မဟာဗောဓိပင်၊ ဘာကြောင့် တောင်ကိုင်း ဖြစ်ရသလဲ။

သီဟိုဠ် မဟာဗောဓိပင်

လျှောက်ထားအပ်ပါသည် ဆရာတော် အရှင်ဘုရား၊

အရှင်ဘုရား၊ ဘီစီ ၃ ရာစုတုန်းက အိန္ဒိယဘုရင် အသောကမင်းဟာ သီဟိုဠ်ဘုရင် ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကို ဗုဒ္ဓဂယာမှာရှိတဲ့ မဟာဗောဓိပင်ရဲ့ တောင်ဖက်က အကိုင်းတစ်ခုကို လက်ဆောင် ပေးတာကို သီဟိုဠ်ဘုရင်က သီဟိုဠ်နိုင်ငံမှာ စိုက်ပျိုးခဲ့ပါတယ်။ ဒီဗောဓိပင်ဟာ ယနေ့ထိ သီဟိုဠ်မှာ ရှင်သန်နေဆဲရှိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါဖြင့်ရင် ဒီသစ်ပင်ဟာ သက်တမ်း ၂၃၀၀ ကျော် ရှိပြီဖြစ်လို့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ သက်တမ်း အရှည်ဆုံး သစ်ပင်တွေထဲမှာ ပါဝင်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒါ ဖြစ်နိုင်ပါသလား။ ဘာနဲ့ သက်သေပြမလဲ။

အသောကမင်းက ဘာလို့ တောင်ဖက်က အကိုင်းကိုမှ ရွေးပြီး သီဟိုဠ်ဘုရင်ကို လက်ဆောင် ပေးလိုက် ရပါသလဲ။ ဗုဒ္ဓဝါဒကို သီဟိုဠ်ကို ယူဆောင်သွားခဲ့တဲ့ အရှင်မဟိန္ဒကို အချို့က အသောကမင်းရဲ့ ညီတော်လို့ ဖော်ပြပြီး အချို့က အသောကမင်းရဲ့ သားတော်လို့ ဖော်ပြတယ်။ ဘာကြောင့် ဘယ်သူ ဖြစ်နိုင်တယ် ဆိုတာကိုလဲ သိပါရစေဘုရား။

ချစ်ပန်းဝေ

သက်တမ်းအရှည်ဆုံး သစ်ပင်

အိန္ဒိယဧကရာဇ် အသောကမင်းက သီဟိုဠ်ဘုရင် ဒေဝါ နံပိယတိဿမင်းကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဗိဟာပြည်နယ် ဂယာ မြို့အနီးမှာ ယနေ့တိုင် တည်ရှိဆဲ ဖြစ်တဲ့ သမိုင်းဝင် မဟာဗောဓိပင်ရဲ့ ဗောဓိကိုင်းကို ဘီစီ ၃ ရာစုမှာ လက်ဆောင်ပေးခဲ့တယ်ဆိုတာ မှန်ပါတယ်။ အဲဒီဗောဓိကိုင်းကို သီဟိုဠ်ဘုရင် ဒေဝါနံပိယတိဿက စိုက်ပျိုးခဲ့တယ် ဆိုတာလဲ မှန်ပါတယ်။ အဲဒီ ဗောဓိပင်ကို သီဟိုဠ်နိုင်ငံ (အတိအကျဆိုရင် ရှေးဟောင်းမြို့တော် အနုရာပုရမြို့)မှာ ယနေ့တိုင် တွေ့နိုင်သေးတယ်ဆိုတာလဲ အမှန်ပါပဲ ဟုတ်ပါတယ်။ အဲဒီဗောဓိပင်ဟာ နှစ်ပေါင်း ၂၃၀၀ ခန့် တည်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်လို့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ သက်တမ်းအရှည်ဆုံး သစ်ပင်တွေထဲမှာ ပါဝင်တယ်ဆိုတာလဲ ရာနန်း ပြည့် သေချာပါတယ်။

မှတ်တမ်းများ

အဲဒီလိုဆိုနိုင်ဖို့ ခိုင်လုံတဲ့ မှတ်တမ်းတွေ ရှိပါတယ်။ သီရိလင်္ကာဟာ နိုင်ငံငယ်သလောက် စာပေနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားတာ အလွန် ရှေးကျတဲ့နိုင်ငံပါ။ ခရစ် နှစ် တစ်ရာစု မတိုင်မီကပင် စာပေအရေးအသား ထွန်း ကားခဲ့တဲ့ နိုင်ငံပါ။ နှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင်လောက်က ကျောက်စာတွေ သမိုင်းမှတ်တမ်းတွေ၊ ပြီးတော့ အဲဒီ လို မူရင်းမှတ်တမ်းတွေက ဆင်းသက်တဲ့ ဆင့်ပွား မှတ်တမ်းတွေ ယနေ့ထိ ရှိနေပါတယ်။

အဲဒီအထဲမှာ ဒီပဝံသနဲ့ မဟာဝံသကျမ်း (နှစ်ကျမ်းလုံး သီဟိုဠ်နိုင်ငံရဲ့ မင်းစဉ်မင်းဆက်နဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းကို ဖော်ပြတယ်)တွေဟာ အလွန်ရှေးကျတဲ့ အချိန်ကပင် သီဟိုဠ်ဘာသာနဲ့ တည်ရှိခဲ့ကြတယ်လို့ သိရပါတယ်။ ပါဠိဘာသာ ဒီပဝံသကျမ်းကတော့ အေဒီ ၄ ရာစုလောက်က ရေးခဲ့တာလို့ သိရပြီး၊ ပါဠိဘာသာ မဟာဝံသကျမ်းက အပိုင်း ၁ ကို အေဒီ ၅ ရာစု၊ အပိုင်း ၂ ကို ၁၂ ရာစု၊ အပိုင်း ၃ ကို ၁၇၅၀ ခန့်၊ အပိုင်း ၄ ကို ခုနစ် မသိ၊ အပိုင်း ၅ ကို ၁၈၇၇ တွေ့မှာ ရေးခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။ အချိန်ကာလတစ်ခု လွန်သွားတိုင်း ဒါမှမဟုတ် လိုအပ်တဲ့အချိန် ရောက်တိုင်း ပညာရှင်တွေ ပါဠိဘာသာနဲ့ ဆက်ကာဆက်ကာ ရေးလာခဲ့တဲ့ ကျမ်းမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အေဒီ ၁၀ ရာစုလောက်မှာ ဒီမဟာဗောဓိပင် သမိုင်းကိုပဲ သီးသန့် ဖော်ပြတဲ့ အဲဒီလို ရှေးဟောင်း သီဟိုဠ်ဘာသာ ကျမ်းတွေကိုပဲ ဗိုဠိမ်း ပြုရေးသားတဲ့ မဟာဗောဓိဝံသကျမ်း ဆိုတာလဲ ရှိပါတယ်။

အဲဒီကျမ်းတွေအရ ဒီမဟာဗောဓိပင်ကို အသော က ခေတ်က စိုက်ခဲ့တဲ့အပင်လို့ အသေအချာ ဆိုနိုင်တာပါ။ ဖြတ်သန်းခဲ့ရတဲ့ သမိုင်းတစ်လျှောက်မှာ ဒီ မဟာဗောဓိပင်ကို ရန်သူ သို့မဟုတ် မကြည်ညိုသူ တွေ ရဲ့ ဖျက်ဆီးမှု ခံရတယ်ဆိုတဲ့ သမိုင်းမှတ်တမ်း လုံးဝ မရှိပါဘူး။

နောက်တစ်ချက်က သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတွေဟာ ဒီဗောဓိပင်ကြီးကို မပျက်စီးရအောင် သမိုင်းအမွေအနှစ်လိုတစ်မျိုး၊ ဘာသာရေး အထွတ်အမြတ် သစ်ပင်လိုတစ်ဖုံ အလွန်ဂရုစိုက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လာကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သက်တမ်းရင့် ဗောဓိကိုင်းမြတ်တွေ လေပြင်းတိုက်ရင် ကျိုးမကျအောင် သံတိုင်တွေနဲ့ စနစ်တကျ ထောက်ကန်ထားတာကို တွေ့မြင်နိုင်တယ်။ မြန်မာနိုင်ငံက လူတွေ မြတ်ဘုရား ရွှေတိဂုံကို စောင့်ရှောက်တာထက် မလျော့နိုင်ပါဘူး။

တောင်ကိုင်း

အသောကမင်းက တောင်ဖက်က အကိုင်းကိုမှ ဘာကြောင့် ရွေးပြီးပေးလိုက်ရတယ် ဆိုတာကိုတော့ ပါဠိသမိုင်း မှတ်တမ်းတွေမှာ ရှာမတွေ့မိပါဘူး။ သီဟိုဠ်နိုင်ငံသား ဗုဒ္ဓသာသာ ပညာရှင် ဒေါက်တာ ဝါလ်ပိုလာ ရာဟုလာ အရှင်မြတ်ကတော့ 'အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ တောင်ဖက်မှာ တည်ရှိတဲ့ သီဟိုဠ်နိုင်ငံသို့ မဟာဗောဓိပင်ရဲ့ တောင်ဖက်ကိုင်းကို လက်ဆောင် ပေးတာဟာ အလွန် သင့်မြတ်လှပါတယ်' လို့ မှတ်ချက်ပေးဖူးပါတယ် (History of Buddhism in Ceylon, pl 57. Footnote, 3)။

သီဟိုဠ်နိုင်ငံက အိန္ဒိယရဲ့ တောင်ဖက်မှာ ရှိလို့ တောင်ဖက်က မဟာဗောဓိကိုင်းကို ပေးလိုက်တာလို့ ဆိုလိုပါ တယ်။

အရှင်မဟိန္ဒ

ဒီပဝံသ၊ မဟာဝံသနှင့် ဝိနယအဋ္ဌထာကျမ်းတွေမှာ အရှင်မဟိန္ဒဟာ ဘုရင်အသောကရဲ့ သားတော်ဖြစ်တယ်လို့ အတိအကျ ဖော်ပြကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အချို့ ပညာရှင်တွေက တရုတ်ဘုရားဖူး ခရီးသည် ရဟန်း တော် ဟူယင်ဆန်ရဲ့ မှတ်တမ်းပါ 'ဗုဒ္ဓဝါဒကို မဟောဋ္ဌ လို့ ခေါ်တဲ့ အသောက မဟာရာဇာရဲ့ 'ညီတော်'က သီဟိုဠ်ကျွန်းကို ယူဆောင် သွားခဲ့တယ်' (Hiuen Tsiang, Bk. XI, p. 246.) ဆိုတဲ့ ဖော်ပြချက်အရ အသောကမင်းရဲ့ ညီတော်လို့ ယူလိုကြဟန်တူပါတယ်။

မည်သူမှန်တယ်လို့ ယတိပြတ်ဖြေဆိုဖို့ ခက်ပါလိမ့်မယ်။ ဟူယင်ဆန်ဟာ အသောက ကွယ်လွန်ပြီးနောက် နှစ်တစ်ထောင် (အေဒီ ၇ ရာစု) လောက်ကြာမှ အိန္ဒိယကို ရောက်လာခဲ့တယ်။ သူနေခဲ့တဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်က မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဝါဒထွန်းကားတဲ့ နေရာပါ။ ဒါကိုကြည့်ပြီး နှစ်သက်ရာကို လက်ခံဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါ့အပြင် ဒေါက်တာ ဝါလ်ပိုလာ ရာဟုလာရဲ့ အဆိုအမိန့် တစ်ရပ်ကိုပဲ ထပ်ပြီး ဖော်ပြပါရစေ။

'ဟူယင်ဆန်ရဲ့ ဖော်ပြချက်အပေါ် အထူးအလေး ပြုဖို့ မလိုပါဘူး။ ဟူယင်ဆန်ဟာ သူ့ရဲ့ သတင်းအချက်အလက်ကို အိန္ဒိယက လူပြောသူပြော တစ်ဆင့်စကားနဲ့ ရယူ စုဆောင်းခဲ့တာပါ။ ပါဠိသမိုင်း မှတ်တမ်းတွေဟာ ဟူယင်ဆန်ရဲ့ မှတ်တမ်းထက် များစွာပိုမို လေးစားထိုက်တဲ့ အနေအထားမှာ ရှိတယ်။ နောက်တစ်ချက်က အရှင်မဟိန္ဒဟာ သီဟိုဠ်ကို ကြွရောက်လာပြီး သာသနာ့တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရင်း သီဟိုဠ်မှာပဲ ပျံလွန်တော်မူသွားခဲ့တယ်။ အရှင်မဟိန္ဒ အိန္ဒိယကို ပြန်ကြွတယ်ဆိုတဲ့ အထောက်အထား မှတ်တမ်း မရှိပါဘူး။ သီဟိုဠ်လူထုနဲ့ ဒီပါဠိ မှတ်တမ်းတွေကို ရေးသားကြတဲ့ ပညာရှင် တွေဟာ အရှင်မဟိန္ဒနှင့် ပတ် သက်ပြီး အခြားမည်သည့် နိုင်ငံသားထက်မဆို သဘာဝအားဖြင့် ပိုမိုရင်နှီးမှုရှိပြီး ခိုင်လုံတဲ့ သတင်းအချက် ရှိနေလိမ့်မှာ ဖြစ်ပါတယ်' (Ibid, p. 48. Footnote, 2)။

အရှင်မဟိန္ဒဟာ သက်တော် ၃၂ နှစ် (မဟာဝံသ၊ ၁၃:၁) မှာ သီဟိုဠ်ကို ကြွပြီး သက်တော် ၈၀ မှာ သီဟိုဠ်မှာပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့လို့ သီဟိုဠ်မှာ ၄၈ နှစ်ကြာ သီတင်းသုံးတော်မူသွားပါတယ်။ □

၎င်းတို့သည်
မိမိတို့အား
နာမည်ပေး

၎င်းတို့သည်
ယင်းတို့၏အား
ပေးသော

ယင်းတို့၏အား
ပေးသော

၎င်းတို့သည်
မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား

မိမိတို့အား